

آزمون کارشناسی ارشد زبان و ادبیات فارسی ۱۴۰۳

نظم فارسی

۱۶۵۱. تصویر کدام مورد با سایر موارد متفاوت است؟

- (۱) برآمد شعریان از کوه موصل
(۲) دم عقرب بتابید از سرکوه
(۳) چنان کارگاه سمرقند شد
(۴) ثریا چون منیژه بر سرچاه

۱۶۵۲. مفهوم بیت زیر در کدام مورد به درستی آمده است؟

گر نه ایزد و را نمودی راه از خدایی کجا شدی آگاه

- (۱) اگر خدای تعالی به خردمندان راه نمی‌نمود، محال بود بتوانند به کنه الهی واقف شوند.
(۲) اگر خداوند عشق را راهنمایی نمی‌کرد، چگونه از حقیقت ذات او آگاه میشد؟
(۳) بنده خردمند با ارشاد خداوند است که می‌تواند به فهم ذات الهی نائل شود.
(۴) به دلیل هدایت الهی است که عقل میتواند از هستی او آگاه باشد.

۱۶۵۳. بیت زیر از زبان که و درباره چه کسی سروده شده است؟

به خنجر سرش خسته در پیش من تنش خورده شران آن انجمن

- (۱) کی کاوس در سوگ سیاوش
(۲) گشتاسب در سوگ اسفندیار
(۳) رستم در سوگ سهراب
(۴) فریدون در سوگ ایرج

۱۶۵۴. مصرع دوم کدام ، بیت درست معنی شده است؟

- (۱) جز از سیستان در جهان جای هست / جوانی مکن تیز منمای دست: از سر بی تجربگی، زود دست خودت را برای دشمن رو نکن
(۲) فرامش تو را مهتران چون کنند / مگر مغز و دل پاک بیرون کنند: مگر اینکه روان و اندیشه ناپاک داشته باشند.
(۳) ندانست مرد جوان زال را / بیفراخت آن خسروی یال را: با خودبینی و خودپسندی رفتار کرد.
(۴) سیم روز گشتاسب آگاه شد / که فرزند او افسر ماه شد: به قدرت و پادشاهی رسید.

۱۶۵۵. معنی کنایی مصرع دوم بیت با ابیات دیگر تفاوت دارد؟

- (۱) وعده این چرخ همه باد بود وعده رطب کرد و فرستاد تود
(۲) چون که در این چاه چو نادان به باد داده تب در طلب سوزنم
(۳) بسی خفتی کنون سر برکن از خواب خری خیره مده بستان خیاری
(۴) پیش من سرکه منه تا نکنی در دل که بخری بدل سرکه سپندانم

۱۶۵۶. مفهوم بیت زیر بر کدام مورد دلالت دارد؟

گر عیالت بود دی فرزند و زن بر عیال اکنون چرا گشتی عیال

- (۱) مذمت جوانی و خیره سری (۲) توصیف پیری و ناتوانی (۳) تشویق به عاقبت اندیشی (۴) نکوهش اعتماد بر زن و فرزند

۱۶۵۷. کدام مورد از مفهوم بیت زیر دریافت میشود؟

عیب از چه درون پوست بهتر آیینه دوست دوست بهتر

- (۱) عیب را نباید از دوست نهان داشت.
(۲) آئینه را توان پنهانکاری نیست.
(۳) عیب را نهفتن، عیب نیست.
(۴) عیب را باید از دوست نهان داشت.

۱۶۵۸. مفهوم بیت زیر کدام است؟

هر سخنی کز ادبش دوری است دست در او کش که به دستوری است

- (۱) بدان که هر سخن ناهنجاری خلاف ادب نیست.
(۲) اگر سخن خلاف هنجاری دیدی، در خواندن آن مختاری.
(۳) اجازه داری هر سخن خلاف هنجار را از این کتاب پاک کنی.
(۴) اگر سخنان خلاف ادب در این کتاب دیدی، بدان که به فرمان دیگری است.

۱۶۵۱. گزینه ۳

گزینه ۳ به طور آشکار از نظر ساختاری و معنایی با بقیه گزینه‌ها تفاوت دارد. در حالی که گزینه‌های دیگر توصیفاتی مستقیم و عینی از یک منظره یا اتفاق ارائه می‌دهند، گزینه ۳ از یک تشبیه بسیار گسترده و مفصل استفاده می‌کند.

- تعبیر "کارگاه سمرقند شد" به این معنی است که مکانی که شاعر توصیف می‌کند، به اندازه شهر سمرقند که در گذشته مرکز صنعت و تجارت بوده، پررونق و پویا شده است. این تشبیه بسیار گسترده است و به خواننده تصویری جامع و پر جزئیات از شکوه و عظمت آن مکان می‌دهد.

- تفاوت ساختاری: گزینه‌های دیگر از فعل‌های ساده و توصیف‌های کوتاه استفاده می‌کنند، در حالی که گزینه ۳ از یک ساخت پیچیده‌تر و تشبیهی بهره می‌برد. این تفاوت ساختاری، گزینه ۳ را از بقیه گزینه‌ها متمایز می‌کند.

مقایسه و تحلیل با سایر گزینه‌ها

- گزینه ۱ و ۲: این دو گزینه توصیفات مستقیمی از پدیده‌های طبیعی هستند و از نظر ساختاری ساده و قابل فهم هستند.
- گزینه ۴: این گزینه نیز یک توصیف است، اما از یک تشبیه استفاده می‌کند. با این حال، تشبیه در این گزینه بسیار ساده‌تر و کوتاه‌تر از تشبیه در گزینه ۳ است.

نکات مهم نظم فارسی مرتبط با سوال

- تشبیه: یکی از مهم‌ترین آرایه‌های ادبی در شعر فارسی است. تشبیه به شاعر این امکان را می‌دهد که با مقایسه دو چیز متفاوت، تصویری زنده و ماندگار در ذهن خواننده ایجاد کند.
- تفاوت‌های ساختاری: ساختار جمله‌ها و عبارات در شعر فارسی بسیار متنوع است و می‌تواند بر معنای شعر تأثیر بگذارد.
- توصیف طبیعت: شاعران فارسی‌زبان به توصیف طبیعت بسیار علاقه داشته‌اند. استفاده از تصاویر زیبا و زنده از طبیعت یکی از ویژگی‌های بارز شعر فارسی است.

تحلیل بیت‌ها به صورت جداگانه

- گزینه ۱: "برآمد شعربان از کوه موصل" - این بیت به طلوع خورشید از پشت کوه موصل اشاره دارد.
- گزینه ۲: "دم عقرب بتابید از سر کوه" - این بیت به تابش نور ستارگان دم عقرب از پشت کوه اشاره دارد.
- گزینه ۳: "چنان کارگاه سمرقند شد" - همان‌طور که در بالا توضیح داده شد، این عبارت به تشبیه مکانی به شهر سمرقند اشاره دارد.
- گزینه ۴: "ثریا چون منیژه بر سرچاه" - این بیت به تشبیه خوشه ستاره‌ای ثریا به منیژه (یکی از شخصیت‌های اساطیری ایرانی) اشاره دارد که بر سر چاه نشسته است.

دلایل عدم انتخاب گزینه‌های دیگر

- گزینه‌های ۱ و ۲: این دو گزینه توصیف‌های مستقیمی از پدیده‌های طبیعی هستند و از نظر ساختاری ساده و قابل فهم هستند. به همین دلیل، با گزینه ۳ که از یک تشبیه پیچیده استفاده می‌کند، تفاوت دارند.
- گزینه ۴: این گزینه نیز یک تشبیه دارد، اما تشبیه آن بسیار ساده‌تر و کوتاه‌تر از تشبیه در گزینه ۳ است.

نتیجه‌گیری:

با توجه به تحلیل‌های ارائه شده، گزینه ۳ به دلیل استفاده از یک تشبیه گسترده و پیچیده و تفاوت ساختاری با سایر گزینه‌ها، به عنوان پاسخ صحیح این سوال انتخاب می‌شود. این سوال به دانشجو کمک می‌کند تا مفاهیمی مانند تشبیه، ساختار جمله و توصیف طبیعت را در شعر فارسی بهتر درک کند.

۱۶۵۲. گزینه ۴

گزینه ۴ به درستی مفهوم بیت را منتقل می‌کند. این گزینه به طور خلاصه و دقیق بیان می‌کند که عقل انسان تنها به دلیل هدایت و راهنمایی خداوند قادر است به وجود و ذات او پی ببرد. این گزینه ارتباط منطقی و دقیقی بین هدایت الهی و آگاهی عقل برقرار می‌کند.

مقایسه و تحلیل با سایر گزینه‌ها

- گزینه ۱: این گزینه مفهوم بیت را محدود به خردمندان می‌کند و بر نقش خرد در شناخت خداوند تأکید دارد. در حالی که بیت به طور کلی به نقش هدایت الهی در آگاهی از وجود خداوند اشاره دارد و محدود به گروه خاصی از افراد نیست.
- گزینه ۲: این گزینه بر نقش عشق در شناخت خداوند تأکید دارد. در حالی که بیت بیشتر بر نقش عقل و هدایت الهی تأکید می‌کند.
- گزینه ۳: این گزینه نیز مانند گزینه ۱، بر نقش خردمند بودن بنده در شناخت خداوند تأکید دارد. در حالی که بیت بر نقش هدایت الهی به عنوان عامل اصلی در این شناخت تأکید می‌کند.

نکات مهم نظم فارسی مرتبط با سوال

- **تفسیر و تحلیل بیت:** در تفسیر بیت باید به معنای لغوی کلمات، ساختار جمله، آرایه‌های ادبی و همچنین زمینه تاریخی و فرهنگی شاعر توجه کرد.
- **مفهوم عرفانی:** بسیاری از اشعار فارسی دارای مفاهیم عرفانی هستند. در این نوع اشعار، مفاهیم مجردی مانند خدا، عشق، حقیقت و ... به صورت نمادین و با استفاده از زبان شعری بیان می‌شوند.
- **نقش عقل و عشق در شناخت خداوند:** یکی از مباحث مهم در عرفان اسلامی، نقش عقل و عشق در شناخت خداوند است. عارفان بر این باورند که عقل و عشق هر دو ابزارهایی برای رسیدن به معرفت الهی هستند.

تحلیل بیت به صورت جداگانه

- **بیت:** گر نه ایزد و را نمودی راه / از خدایی کجا شدی آگاه
- **معنی بیت:** اگر خداوند راه را به ما نشان نمی‌داد، چگونه می‌توانستیم به وجود و ذات او پی ببریم؟
- **تحلیل بیت:** این بیت بیان می‌کند که شناخت خداوند بدون هدایت الهی امکان‌پذیر نیست. عقل انسان به تنهایی قادر به کشف حقیقت خداوند نیست و نیازمند نور هدایت الهی است.

دلایل عدم انتخاب گزینه‌های دیگر

- **گزینه‌های ۱ و ۳:** این دو گزینه مفهوم بیت را محدود به خردمندان می‌کنند و بر نقش خرد در شناخت خداوند تاکید دارند. در حالی که بیت به طور کلی به نقش هدایت الهی در آگاهی از وجود خداوند اشاره دارد.
- **گزینه ۲:** این گزینه بر نقش عشق در شناخت خداوند تاکید دارد. در حالی که بیت بیشتر بر نقش عقل و هدایت الهی تاکید می‌کند.

نتیجه‌گیری:

با توجه به تحلیل‌های ارائه شده، گزینه ۴ به درستی مفهوم بیت را منتقل می‌کند. این گزینه به طور خلاصه و دقیق بیان می‌کند که عقل انسان تنها به دلیل هدایت و راهنمایی خداوند قادر است به وجود و ذات او پی ببرد.

۱۶۵۳. گزینه ۴

گزینه ۴ به درستی بیان می‌کند که این بیت از زبان فریدون، در سوگ فرزندش ایرج سروده شده است. تصاویر موجود در بیت، مانند "خنجر سرش" و "خورده شراب آن انجمن"، به وضوح به فاجعه قتل ایرج و اندوه فراوان پدر اشاره دارد.

مقایسه و تحلیل با سایر گزینه‌ها

- **گزینه ۱:** کی کاوس در سوگ سیاوش: اگرچه این گزینه نیز به یک سوگنامه اشاره دارد، اما تصاویر موجود در بیت با داستان کی کاوس و سیاوش تطابق ندارد.
- **گزینه ۲:** گشتاسب در سوگ اسفندیار: این گزینه نیز مانند گزینه ۱، با تصاویر بیت همخوانی ندارد.
- **گزینه ۳:** رستم در سوگ سهراب: اگرچه این گزینه از نظر احساسی به بیت نزدیک‌تر است، اما تصاویر بیت با داستان رستم و سهراب به طور کامل منطبق نیست.

نکات مهم نظم فارسی مرتبط با سوال

- **سوگنامه:** یکی از قالب‌های مهم شعر فارسی است که در آن شاعر به بیان اندوه و غم خود یا دیگران می‌پردازد.
- **تصاویر شعری:** شاعران فارسی‌زبان از تصاویر شعری برای بیان احساسات و مفاهیم خود استفاده می‌کنند. این تصاویر می‌توانند به صورت تشبیه، استعاره، کنایه و ... باشد.
- **شخصیت‌های اساطیری:** بسیاری از اشعار فارسی به شخصیت‌های اساطیری ایرانی اشاره دارند. شناخت این شخصیت‌ها و داستان‌های آن‌ها به درک بهتر شعر کمک می‌کند.

تحلیل بیت به صورت جداگانه

- **بیت:** به خنجر سرش خسته در پیش من / تنش خورده شراب آن انجمن
- **معنی بیت:** سر او (ایرج) بر روی خنجر افتاده و بدنش شراب مجلس جشن را نوشیده است.
- **تحلیل بیت:** این بیت به صورت نمادین به قتل فجیع ایرج و اندوه فراوان فریدون اشاره دارد. "خنجر" نماد مرگ و خشونت است و "شراب" نمادی از جشن و شادی است که به دلیل این فاجعه به غم و اندوه تبدیل شده است.

دلایل عدم انتخاب گزینه‌های دیگر

- **گزینه‌های ۱، ۲ و ۳:** تصاویر موجود در بیت با داستان‌های این شخصیت‌ها به طور کامل منطبق نیست. به عنوان مثال، در داستان کی کاوس و سیاوش، سیاوش به آتش کشیده می‌شود و تصویری از خنجر و شراب وجود ندارد.

نتیجه‌گیری:

با توجه به تحلیل‌های ارائه شده، گزینه ۴ به درستی بیان می‌کند که این بیت از زبان فریدون، در سوگ فرزندش ایرج سروده شده است. تصاویر موجود در بیت به وضوح به این فاجعه و اندوه فراوان پدر اشاره دارد.

۱۶۵۴. گزینه ۳

گزینه ۳: ندانست مرد جوان زال را / بیفراخت آن خسروی یال را

- معنی: مرد جوان زال را نشناخت و با خودبینی و خودپسندی، او را از موی یال (که نشانه قدرت و بزرگی است) محروم کرد.
- تحلیل: این بیت به داستان زال و رستم اشاره دارد. زال به دلیل موهایی سپید از سوی پدرش طرد می‌شود. واژه "خسروی یال" کنایه از پدر زال (سام نریمان) است که با خودپسندی و نادانی، فرزند خود را طرد کرده است.
- دلایل انتخاب این گزینه:
  - تطابق با داستان: این گزینه کاملاً با داستان زال و رستم منطبق است و معنای درستی از بیت ارائه می‌دهد.
  - استفاده از کنایه: عبارت "خسروی یال" کنایه زیبایی است که به جای نام مستقیم پدر زال به کار رفته است.
  - تأکید بر خودپسندی: فعل "بفراخت" به معنای جدا کردن و دور انداختن است و بر عمل خودپسندانه پدر زال در طرد فرزندش تأکید می‌کند.

مقایسه با گزینه‌های دیگر و دلایل عدم انتخاب آن‌ها

- گزینه ۱: جز از سیستان در جهان جای هست / جوانی مکن تیز منمای دست: از سر بی تجربگی، زود دست خود را برای دشمن رو نکن
  - مشکل معنایی: قسمت دوم بیت (از سر بی تجربگی، زود دست خود را برای دشمن رو نکن) با قسمت اول بیت ارتباط منطقی ندارد.
  - تفسیر نادرست: تفسیر ارائه شده برای این بیت نادرست است.
- گزینه ۲: فرامش تو را مهتران چون کنند / مگر مغز و دل پاک بیرون کنند: مگر اینکه روان و اندیشه ناپاک داشته باشند.
  - تفسیر اغراق‌آمیز: تفسیر ارائه شده برای این بیت اغراق‌آمیز است. فراموش شدن توسط مهتران لزوماً به معنای ناپاک بودن مغز و دل نیست.
  - عدم ارتباط با مصرع اول: مصرع دوم هیچ ارتباط منطقی با مصرع اول ندارد.

نکات تخصصی نظم فارسی مرتبط با سوال

- کنایه: در این سوال، استفاده از کنایه "خسروی یال" یکی از نکات مهم است. کنایه به استفاده از لفظی به جای لفظ دیگر برای بیان مطلبی به طور غیرمستقیم گفته می‌شود.
- تناسب معنایی: در هر بیت، باید بین دو مصرع تناسب معنایی وجود داشته باشد. در گزینه‌های نادرست، این تناسب رعایت نشده است.
- آشنایی با داستان‌های اساطیری: برای تحلیل صحیح این سوال، آشنایی با داستان‌های اساطیری ایران باستان، به ویژه داستان زال و رستم، ضروری است.
- توجه به ظرافت‌های ادبی: در تحلیل شعر، باید به ظرافت‌های ادبی مانند آرایه‌های ادبی، ساختار بیت و ... توجه داشت.

تحلیل بیت به بیت گزینه‌ها

گزینه ۱:

- مصرع اول: جز از سیستان در جهان جای هست (به جز سیستان، در جهان جای دیگری هست)
- مصرع دوم: جوانی مکن تیز منمای دست (ای جوان، عجله نکن و دست به کار نشو)

گزینه ۲:

- مصرع اول: فرامش تو را مهتران چون کنند (اگر مهتران تو را فراموش کنند)
  - مصرع دوم: مگر مغز و دل پاک بیرون کنند (مگر اینکه مغز و دل پاک نباشد)
- گزینه ۳: (قبلاً تحلیل شده است)

گزینه ۴: سیم روز گشتاسب آگاه شد / که فرزند او افسر ماه شد

- مصرع اول: روزی گشتاسب فهمید
- مصرع دوم: که فرزندش به مقام بزرگی رسیده است (افسر ماه کنایه از مقام بلند است)